ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ
23.11.2026 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

БНТ

√ **Бизнесът и парите за догодина - откъде може да дойде проблем?**
Ново искане за увеличаване на цената на природния газ внесоха в регулатора от „Булгаргаз“. 14% ръст от предходния, който беше над 30% - се очаква да бъде гласуван в края на този месец. Правителството обяви официално и компенсациите за бизнеса и домакинствата заради скъпия ток.
2 милиарда евро е стойността на държавната подкрепа, като все още се изяснява схемата за скъпия газ за бизнеса. Ясни са засега само компенсациите за газа за битовите потребители и тока за промишлеността. Каква година предстои за българските работодатели? В студиото - **Добрин Иванов, изпълнителен заместник-председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България**, коментира и необходимостта от реформи в МВР.
Цялото участие гледайте тук.

Важни обществено-икономически и политически теми

БНТ

√ **Техническа неизправност в АЕЦ "Козлодуй" намали временно мощността на 6-и блок**
Два дни след като беше пуснат след планов годишен ремонт, в шести блок на АЕЦ "Козлодуй" е установена техническа неизправност и мощността на блока отново е намалена. Към 12.00 часа днес мощността е достигнала 79% и продължава да се увеличава, съобщиха от министерството на енергетиката. Оттам уверяват, че възникналата ситуация няма отношение към ядрената безопасност на централата.
"На 19 ноември 2026 г. в централата беше регистрирана техническа неизправност, вследствие на която временно е намалена мощността на шести блок. След предприети незабавни действия тази неизправност бе отстранена и още в рамките на същия ден започна поетапно повишаване на мощността съгласно техническите. В ход е проверка за установяване на причините и обстоятелствата, довели до неизправността", обясниха от Енергийното министерство.
От години шести блок на АЕЦ "Козлодуй" има проблеми с един от парогенераторите си, заради което не може да работи изцяло на пълна мощност.
От Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) обясниха, че техническата неизправност се дължи на изключена циркулационна помпа и че няма нарушаване на пределите и условията за безопасна експлоатация на блока. Няма и нарушаване на радиационната обстановка.
"На 19 ноември 2026 г. 6-и блок работи на мощност 98,4%. В 17.14 часа изключва втора циркулационна помпа вследствие на задействане на технологична защита по висока температура на подаваното масло към лагерите на

помпата. В съответствие със съществуващите автоматични проектни алгоритми за защита на блока, мощността е намалена до 60,2%.", обясняват експертите.
Установено е, че температурата на маслото е висока заради намаленото количество охлаждаща вода.
"Разходът на охлаждаща вода е възстановен и в 18.30 ч. е започнато разтоварване на блока до 30% с цел включване на главната циркулационна помпа, в съответствие с изискванията на технологичния регламент за безопасна експлоатация", обясниха още от АЯР.

БНР

√ Министерството на туризма обсъди с водещи полски туроператори сезон 2027 г.
Съвместни рекламни и промоционални инициативи за увеличаване на продажбите и осигуряване на допълнителен капацитет за пътувания до България обсъди министърът на туризма д-р Илин Димитров с представители на водещите туроператори и туристически платформи в Полша.
На срещи с ITAKA, Nekera, EXIM Tours, TOP Touristik, eSky Group и други, той е откроил стратегическото значение на полския пазар и приноса на компаниите за популяризирането на България и продажбите на почивки у нас.
"Летните почивки са основа на партньорството ни с полските туроператори. Работим активно да дадем на туристите повече възможности да изберат България за зимна ваканция или за пътуване през пролетта и есента", каза министър Димитров.
Акцент в разговорите е включването на ски ваканции в България в офертите на полския пазар. Разгледана е и възможността за достигане до нови групи клиенти чрез динамични пакети, при които пътуващите могат да комбинират полет и настаняване според предпочитаните от тях дати.
"За 2027 г. насочваме усилията си към партньорство с измерими резултати - повече резервации и допълнителни места за полети до България", подчерта министър Димитров.
Сред обсъдените инициативи са подобряване на въздушната свързаност, дигитални кампании и реклама в туристическите агенции и каналите за продажба на партньорските компании. Ще бъдат провеждани и опознавателни пътувания в България, които да дадат на полски туристически агенти, журналисти, блогъри и създатели на дигитално съдържание възможност да се запознаят на място с предложенията за почивка през различните сезони, добавят от Министерството на туризма.

√ Германецът Брунермайер и французойката Бун са кандидати за постове в УС на ЕЦБ
В петък Франция номинира икономиста Лоранс Бун за член на Изпълнителния съвет на Европейската централна банка, съобщава Ройтерс. Това се случва в момент, когато най-влиятелната финансова институция в Европа извършва поредица от бързи промени на три от най-ключовите си позиции.
ЕЦБ подменя своя председател, главен икономист и члена на Управителния съвет, отговарящ за пазарните операции. Промените идват в момент, когато банката се бори с високата инфлация и опасността от нови пазарни сътресения, породени от политическата нестабилност във Франция.
Очаква се Лоранс Бун да поеме ресора "пазарни операции". Така бившият главен икономист на ОИСР и настоящ ръководител в банка "Сантандер" (Santander) може да се окаже в епицентъра на евентуална финансова буря – особено ако тя се разрасне извън границите на Франция и наложи намеса от страна на ЕЦБ.
С обявените в петък номинации испанецът Пабло Ернандес де Кос се очертава като наследник на председателя на ЕЦБ - Кристин Лагард през февруари, а германецът Маркус Брунермайер – номиниран по-рано тази седмица, вероятно ще стане новият главен икономист на ЕЦБ, след като ирландецът Филип Лейн напусне поста си на 31 май.
Всички номинации подлежат на одобрение, което обаче може да срещне пречки. Причината е, че след тези промени в 27-членния Управителен съвет на ЕЦБ ще остане само една жена. Това се дължи на факта, че начело на всяка от 21-те национални централни банки в еврозоната стоят мъже, а и самият съвет на ЕЦБ е доминиран от мъже.
Макар Европейският парламент да няма право на вето върху номинациите, в миналото той е блокирал избора на кандидати в знак на протест срещу липсата на жени сред предложените имена.
Въпреки това, предложените кандидатури вероятно ще бъдат одобрени. Четирите най-големи държави в еврозоната - Германия, Франция, Италия и Испания, де факто имат постоянни места в ръководството на ЕЦБ и в продължение на месеци преговаряха за постигане на приемлив пакет от номинации.

Според наблюдатели на ЕЦБ е малко вероятно новият състав на ръководството да промени политиката на банката в краткосрочен план. При инфлация от 4%, което е два пъти над целевото равнище на банката от 2 на сто, продължаващото затягане на паричната политика (повишаване на лихвите) остава единственият адекватен отговор.
Истинското изпитание може да настъпи, ако напрежението на пазарите ескалира. Нивото на задлъжнялост на Франция е третото най-високо в еврозоната, а бюджетният ѝ дефицит може да се окаже най-големият тази година, тъй като френското правителство не успява да прокара значими реформи.
Макар че Европейската централна банка (ЕЦБ) няма мандат да подкрепя отделни държави членки, икономисти смятат, че тя ще бъде подложена на натиск да предприеме действия, ако финансовата нестабилност се разпространи към други страни или ако лихвената премия, която инвеститорите изискват, за да държат френски дългови книжа, нарасне прекомерно.

Investor.bg

√ „Суперцикъл“ от национални избори може да постави под заплаха основите на ЕС

В края на 1998 г. Тони Блеър беше министър-председател на Великобритания, Лионел Жоспен оглавяваше правителството на Франция, а Герхард Шрьодер току-що беше избран за канцлер на Германия.
Европейският съюз (ЕС) имаше 15 държави членки, а проевропейските левоцентристки партии бяха на власт, самостоятелно или в коалиция, във всички с изключение на две от тях, пише Guardian.
Икономиката растеше с бързи темпове, което повишаваше жизнения стандарт. Разширяването на изток вече беше в ход. Във Вашингтон Бил Клинтън следваше същия модел на центристка политика от типа „трети път“, представян като междинна позиция между свободнопазарния капитализъм и традиционния социализъм. Изглеждаше, че историческите процеси са на страната на ЕС.
Почти три десетилетия по-късно политическият климат на континента отново сякаш се накланя в една посока. Този път обаче инициативата е в ръцете на националистическата крайна десница, чийто възход може сериозно да разруши следвоенния европейски консенсус, върху който беше изграден Съюзът.
От края на този месец до края на следващата година държавите от ЕС ще преминат през необичайно наситен изборен цикъл. В четири от петте най-големи страни членки по население и икономически мащаб предстоят избори. Парламентарни вотове ще се проведат също в Естония, Финландия, Гърция и Словакия, а в Германия ще има регионални избори.
Испания ще даде началото на изборната поредица с предсрочни парламентарни избори на 29 ноември. Социалистическата коалиция на премиера Педро Санчес е изправена пред вероятно поражение от десните формации, представени от консервативната Народна партия (НП) и крайнодясната „Вокс“. Двете партии вече управляват съвместно в някои испански региони.
Следват президентските и парламентарните избори във Франция през пролетта. Ясен фаворит в президентската надпревара е Марин льо Пен от крайнодясната „Национален сбор“ (НС). Тя води убедително пред крайнолевия политик Жан-Люк Меланшон и силно разединената основна опозиция.
Когато Полша гласува по-късно през следващата година, националистическите партии, които общо събират почти половината от гласовете в страната, могат да свалят от власт либералната коалиция на премиера Доналд Туск. Това е възможно въпреки неотдавнашните разногласия и разцепления в десния лагер.
В Италия Джорджа Мелони, чиято партия „Италиански братя“ има крайнодесни корени, се надява да спечели втори мандат на изборите, които трябва да се проведат преди края на 2027 г. Междувременно тя е подложена на натиск отдясно заради новосъздадената партия „Национално бъдеще“.
Парадоксално е, че националистическият подем се случва на фона на силната обществена подкрепа за ЕС. Шокирани от хаоса около Брекзит и търсещи сигурност в един все по-тревожен свят, рекордните 74% от европейците смятат, че членството в Съюза носи ползи на страната им. Днес много малко евроскептични партии открито настояват за напускане на ЕС.
Националистите и евроскептиците обаче продължават да възприемат Съюза като централизирано начинание, което подкопава националния суверенитет. Тяхната цел е той да бъде преобразуван в значително по-разхлабено обединение на суверенни национални държави. Както отбелязва италианският политолог Натали Точи, предстоящият изборен суперцикъл може „драматично да промени облика на Европа“. По думите ѝ последиците няма да се изчерпят с „бавното ерозиране на европейския проект“, а могат да доведат до неговото изпразване от съдържание, ако не и до пълен разпад.

Всеки изборен процес има своите особености, а националният контекст остава от съществено значение. Анализаторите обаче са единодушни, че в основата на тези процеси стоят взаимно свързани фактори: слаб икономически растеж, застаряващо население, натиск върху публичните финанси и непрекъснато покачващи се разходи за живот. Всичко това постепенно подкопава подкрепата за традиционните широко представени левоцентристки и дясноцентристки партии в Европа. Обхваналата континента вълна от протести, водени от млади хора, е само най-видимото проявление на дълбокото недоволство сред избирателите.

Междувременно националистическите партии стават все по-умели в създаването и използването на непрекъснато променящ се списък от предполагаеми заплахи и кризи. Сред тях са миграцията, ваксините, зеленият преход, подкрепата за Украйна, глобализацията, международните елити и наднационалните институции. Тези послания се подсилват от руската дезинформация и откритата подкрепа на Белия дом на Доналд Тръмп за определяни като „патриотични“ партии.

Резултатът е все по-раздробена и поляризирана политическа среда. Почти всеки четвърти избирател в Европа вече подкрепя крайнодесни формации, като делът им е нараснал почти пет пъти спрямо средата на 90-те години.

Този възход обаче не протича равномерно. През последната година крайнодясната „Алтернатива за Германия“ (АзГ) постигна историческа победа на регионалните избори в Източна Германия. Същевременно в Нидерландия Партията на свободата на Хеерт Вилдерс загуби почти една трета от местата си в парламента. Унгарската партия „Фидес“ на Виктор Орбан претърпя убедително поражение, а крайнодясната партия „Шведски демократи“ за първи път от 16 години отчете спад в подкрепата.

Въпреки отделните неуспехи общата тенденция към засилване на крайната десница изглежда очевидна. Политолозите обясняват този процес преди всичко с постепенното нормализиране и навлизане на крайнодесни идеи в основния политически дебат, най-вече по темата за имиграцията. Дясноцентристките партии постепенно премахват политическите „санитарни кордони“, които доскоро изключваха сътрудничеството с радикалната десница. На европейско равнище дясноцентристката Европейска народна партия все по-често разчита на по-крайни десни формации, за да ограничи част от мерките в Европейския зелен пакт и да затегне миграционните правила.

За ЕС най-сериозните последици от този изборен суперцикъл могат да се проявят в Европейския съвет, където заседават националните лидери. В момента сред 27-те държави членки само три се управляват от левоцентристки правителства.

Ако до края на 2027 г. евроскептични лидери във Франция, Испания и Полша се присъединят към колегите си от Чехия, Италия, Румъния, Словакия и Словения, те няма да разполагат с достатъчно гласове, за да променят самостоятелно законодателството на ЕС. Заедно обаче биха формирали внушително блокиращо малцинство.

Това може да доведе до парализа на преговорите за бюджета на ЕС, бъдещото разширяване, помощта за Украйна и задълбочаването на интеграцията в ключови области като отбраната, енергетиката, финансите и технологиите, предупреждават анализаторите.

Както отбелязва Натали Точи, събирането на повече евроскептични лидери около масата на Европейския съвет може да промени поведението на настоящите участници. Относителната сдържаност на Мелони досега отчасти се дължи на изолацията ѝ сред традиционните европейски лидери като Доналд Туск, Педро Санчес и френския президент Еманюел Макрон. Влияние оказва и зависимостта на Рим от 200 млрд. евро европейски средства за възстановяване.

Ако обаче Мелони седне на една маса с политици като Марин льо Пен, лидера на полската крайнодясна партия „Право и справедливост“ (ПиС) Ярослав Качински и испанско правителство, подкрепяно от „Вокс“, обстоятелствата могат да се променят. Натискът върху нея ще бъде допълнително засилен от твърдолинейния Роберто Ванначи от „Национално бъдеще“ на вътрешнополитическата сцена, докато европейското финансиране постепенно намалява. При подобно развитие стимулите ѝ да следва проевропейска политика може значително да отслабнат.

Анализаторите обаче са единодушни, че решаващото политическо бойно поле ще бъде Франция. Предизборната програма на Марин льо Пен предполага пряк сблъсък с Брюксел. Тя възнамерява да намали с 11 млрд. евро френската вноска в бюджета на ЕС, да организира конституционен референдум, с който да провъзгласи върховенството на френското законодателство над европейското, както и да наруши редица правила на единния пазар.

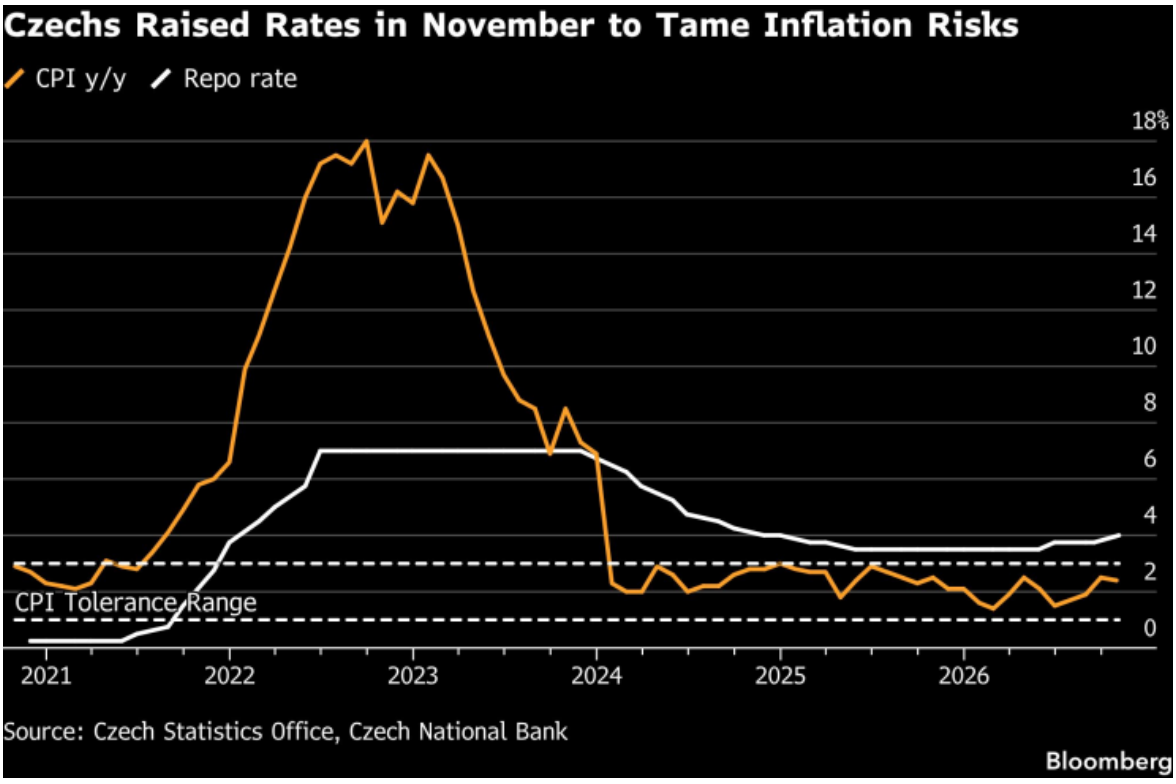
„Франция има изключително голямо влияние върху ЕС“, заяви Муджтаба Рахман от консултантската компания Eurasia Group. По думите му, за разлика от Орбан, президентът Льо Пен би разполагала със „значително по-големи възможности да приложи крайнодясната стратегия за подкопаване на правната и наднационалната архитектура на ЕС“.

Досега Брюксел успяваше да ограничава действията на политици като Орбан най-вече защото около масата рядко имаше повече от двама или трима съмишленици. Едно сплотено евроскептично обединение би могло да лиши ЕС от възможността

да налага стандартите за върховенство на закона, да задълбочава икономическата и отбранителната интеграция или дори да постига съгласие по съществените въпроси.
Най-вероятната първа жертва на подобно развитие би била Украйна, като Льо Пен може да оглави блокираща коалиция срещу предоставянето на допълнителна помощ за Киев.
Три десетилетия след 1998 г. предстоящите избори в Европа могат да се превърнат в „ключови изпитания за устойчивостта на ЕС“, заключава Щефан Лене от аналитичния център „Карнеги Европа“. По думите му заплахата за Съюза може и да не е непосредствена или екзистенциална, но рисковете в средносрочен план са значителни.
„Засилената роля на радикалната десница едва ли ще доведе до разрушаването на ЕС в сегашния му вид“, заяви Лене. Тя обаче може „да попречи на Съюза да се превърне в това, което трябва да бъде, за да се справи с предизвикателствата на бъдещето“. Постепенното, но неизбежно следствие от продължителната неспособност за съвместни действия там, където те са необходими, ще бъде загубата на влияние и значимост на ЕС.

Чешката икономика е изправена пред стагфлационен шок, предупреди централен банкер

Чешката централна банка е изправена пред дилема за политиката си, тъй като високите цени на енергийните ресурси подхранват инфлацията и натежават върху икономическата дейност, каза членът на Съвета на директорите Якуб Сейдлер, цитиран от Bloomberg.
Чешката национална банка повиши основния лихвен процент за втори път тази година на 5 ноември и нарече хода фино настройване на ограничителната парична политика. Вдигането на лихвата беше в отговор да местния натиск и рисковете от нарастващите цени на енергията, които подхранват по-широката инфлация, отбеляза Сейдлер в дебат по онлайн канала Moravec.cz.
„Ние, като централна банка, сме изпраени пред т. нар. шок на стагфлацията“, отбеляза Сейдлер. „Имаме шок на доставките, който повишава цените и в същото време потиска растежа. Това е много неприятно положение за решенията на централната банка и ни създава известно главоболие“, допълни той.

Чехия повиши лихвите през ноември, за да укроти рисковете от инфлацията. Графика: Bloomberg LP

Централните банкери в Прага няма да затегнат паричната политика, само за да реагират на по-високите цени на енергията, а искат да предотвратят т. нар. вторични ефекти, които може да повишат очакванията за инфлацията на домакинствата и бизнеса, отбеляза Сейдлер.

Въпреки че основната инфлация остава в целевия диапазон на централната банка от 1-3%, централните банкери очакват ръстът на цените временно да се ускори до 4% през първите месеци на следващата година.
Разбивка на данните за инфлацията показва, че ръстът в цените на услугите остава на завишени нива от около 4,5%, каза Сайдлер. Цените на храните също вероятно ще преминат към дезинфлационна тенденция от тази година, добави той.
Инвеститорите намалиха очакванията си за ново затягане на политиката в Чехия след спада този месец на цените на петрола. Въпреки това се очакват около две допълнителния вдигания на лихвите следващите 12 месеца.

Мениджър

√ ЕК одобри частично последното искане на България за плащане на 1,82 млрд. евро по Плана за възстановяване и устойчивост

Европейската комисия съобщи, че одобрява частично последното искане на България за плащане на 1,82 милиарда евро по Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ). Това е важна стъпка към успешното приключване на изпълнението на плана, се посочва в съобщението, цитирано от БТА.
Комисията е установила, че нашата страна е изпълнила задоволително 53 от общо 59 ключови етапа и цели за реформи и инвестиции, свързани с развитието на по-чиста енергетика, подобряване на мерките за борба с корупцията, развитието на по-чист транспорт и подобряване на здравеопазването.
Одобрени са инвестиции за енергийно ефективно обновяване на сгради и за електропреносните мрежи, планове за производство на ток от слънчеви панели, увеличение на възможностите за съхранение на енергия с 16 гигаватчаса.
При мерките за борба с корупцията е одобрено въвеждането на задължителна система за управление на заплахата от корупция в държавните предприятия и проверки за почтеност на държавните служители на длъжности с висок корупционен риск в централната изпълнителна власт.
В областта на превозите са насърчени инвестиции в обновяването на влаковете, развитието на по-чист обществен транспорт, изграждането на нови участъци от метрото в София. ЕК подкрепя също разширяването на достъпа до образование, инвестиции в заведения за социални услуги и предоставяне на помощни средства на хора с увреждания, осъвременяването на здравеопазването и развитието на електронни здравни услуги.
Комисията е установила, че шест цели не са изпълнени изцяло. Те се отнасят до обновяването или изграждането на сгради за образователни нужди, инфраструктурните дейности в индустриални паркове и зони, назначаването или избора на петима членове на Комисията за противодействие на корупцията, намаляването на дела на процедурите за обществени поръчки с един-единствен участник, предоставянето на цифрови услуги от Агенцията по заетостта и обученията за цифрови умения.
ЕК е изпратила предварителната си оценка за това плащане до Икономическия и финансов комитет, който разполага с четири седмици, за да представи становището си. Комисията ще уведоми България за причините да отчита, че посочените цели не са изпълнени задоволително. След това България ще разполага с два месеца, за да представи своите възражения, преди ЕК да приеме окончателната си оценка, пише в съобщението. Ако след разглеждането на възраженията ЕК потвърди оценката си, ще намали съразмерно сумата от общия размер на поисканото плащане от 1,82 млрд. евро.
Размерът на сумата, съответстваща на неизпълнените цели, ще бъде изчислен допълнително. Плащането към България за одобрените цели може да бъде извършено след положително становище на Икономическия и финансов комитет и последващо приемане на решение за плащане от комисията.

√ Износът на петрол през Ормузкия проток спада рязко

Количеството петрол, транспортирано през Ормузкия проток, започна да спада заради почти ежедневните ирански удари по кораби.

Общо 263 плавателни съда са влезли и излезли от ключовия воден път през седмицата до 18 ноември, съобщи в петък Британската служба за морски търговски операции (UKMTO) — с около 15 процента по-малко спрямо предходната седмица и с 20 процента по-малко спрямо седмицата преди това.
От тези съдове 37 са били петролни танкери, което е спад спрямо 52 седмица по-рано, но на същото ниво като през предходната седмица. Предварителните данни на платформата за суровини Kpler, измерени в барели, показват, че

петролните потоци през протока през втората седмица на ноември са били близо наполовина по-малки от тези през първата седмица, предава Financial Times.
Данните може да бъдат ревизирани нагоре, тъй като се идентифицират повече кораби, извършващи „тъмни транзити“ (с изключени транспондери), но по-ниските обеми предполагат, че последната кампания от удари на Иран срещу търговското корабоплаване започва да ограничава износа на петрол.
Около 135 кораба преминаваха през тесния проток на входа на Персийския залив всеки ден преди американо-израелския удар срещу Иран в края на февруари, превозвайки около една пета от световните доставки на петрол и газ, наред с други стоки.
Някои анализатори посочиха увеличените потоци на суров петрол от Залива през октомври като доказателство, че производителите от Близкия изток са намерили начини да доставят продукцията си до международните купувачи. В шест дни през октомври доставките през протока надхвърлиха предвоенните нива.
Но Джовани Стауново, стратег в UBS, заяви в бележка в петък, че *„възстановяването на износа от Близкия изток изглежда все по-крехко“*. Ударите на Иран срещу корабоплаването започнаха да се увеличават през октомври след период на относително затишие. Те продължават въпреки текущите дипломатически усилия за намиране на решение на конфликта и възстановяване на морския трафик. Най-малко седем танкера са били ударени през изминалата седмица, а най-малко три плавателни съда са потънали от началото на конфликта.
Иран продължава да добавя кораби — често след като вече са били атакувани — към списък с така наречените *„несъобразяващи се плавателни съдове“*, за които твърди, че „нарушават“ протоколите му за преминаване през протока, въпреки че водният път само частично попада в ирански териториални води.
Този списък вече съдържа 240 кораба, спрямо 46, когато Техеран започна да обявява кораби за „несъобразяващи се“ през август. Огромният брой ирански атаки означава, че износът на петрол може да бъде ограничен от недостиг на свободни танкери в бъдеще.
„Иранските атаки срещу корабоплаването са средно от 1 до 1,5 на ден и има много случаи, за които не се съобщава“, каза Хорхе Леон, ръководител на геополитическите анализи в изследователската група Rystad Energy. „Ако Иран продължи с това темпо, ще има реални проблеми по отношение на наличността на кораби“, посочи той. „Може би не веднага, но след два или три месеца това може да се превърне в много, много голям проблем.“
Времето за ремонт зависи от степента на щетите.
„Ако натоварен кораб понесе удар, който пробие дупка в борда му, той ще трябва да бъде ремонтиран, преди да отплава извън региона. Това изисква разтоварване на товара, почистване на резервоарите, обезгазяване и наличие на свободен ремонтен док“, обясни представител на танкерната индустрия.
Това може да отнеме малко под седмица след някои „леки“ попадения, каза той, но много повече при сериозни повреди по мостика или машинното отделение на кораба.
Друг възпиращ фактор за корабите е поредното увеличение на застрахователните премии за военен риск след период на относителна стабилност, заяви Джон Уокър от консултантската компания по сигурността EOS Risk Group, която съветва корабите, преминаващи през протока.
Хунг Као, изпълняващ длъжността министър на военноморските сили на САЩ, каза във вторник, че преди година застраховката на танкер, преминаващ през протока, е струвала 54 000 долара, но сега сумата е достигнала 64 милиона долара.
Уокър отбеляза, че Иранската революционна гвардия все по-често удря корабите по два пъти, за да подчертае *„пред корабоплавателната индустрия, че Иран все още може да поддържа достатъчно добро морско наблюдение, за да идентифицира и поразява правилните цели“*, докато ударите по кораби извън списъка може да са *„умишлен ход за максимизиране на несигурността“.*
„Вероятна е по-нататъшна ескалация в краткосрочен план — САЩ трябва или да отвърнат решително, или да приемат настоящата очевидна неспособност да поддържат сигурността“, каза той.

Business.dir.bg

√ Европа пренарежда бюджета, енергийният преход чака своя ресурс

Европейският съюз подготвя нова финансова рамка, в която енергийният преход трябва да съчетае три все по-тясно свързани приоритета: климатична амбиция, индустриална конкурентоспособност и достъпност на енергията. Това става

видно от традиционното писмо на председателя на Европейския съвет Антонио Кощa до премиерите, които ще се съберат на извънреден Специален европейски съвет на 26 и 27 ноември в Брюксел.

"Представих на държавите членки ново предложение за следващия дългосрочен бюджет на Европейския съюз. Изминахме дълъг път от началото на този процес, когато през юли 2025 г. Европейската комисия представи първоначалното си предложение. Надграждайки работата на датското, кипърското и ирландското председателство на Съвета на ЕС, моят екип и аз проведохме индивидуални срещи с всяка държава членка. Целта беше не само да чуем техните опасения, но и да очертаем възможните решения, които биха позволили да постигнем компромис в интерес на Европа като цяло. Убеден съм, че това предложение е добра основа за придвижване към окончателно споразумение. По три основни причини: бюджетът отговаря на стратегическите ни амбиции; запазва националните вноски в разумни граници; включва балансиран пакет от нови собствени ресурси на ЕС, отбелязва в писмото португалецът.

Новото предложение за многогодишния бюджет на ЕС запазва ангажимента за климатични разходи, включва приходите от въглеродното ценообразуване в собствените ресурси на Съюза и поставя енергийните сметки на домакинствата и бизнеса сред основните икономически проблеми.

Предложението предвижда 35% от разходите по европейските програми да бъдат насочени към климата и околната среда. Това е основният количествен ангажимент за запазване на курса към чистия преход в следващия бюджетен цикъл.

В същото време Европейската комисия аргументира климатичната политика все по-ясно и през нейните икономически последици. Чистият преход трябва да помогне за облекчаване на натиска върху енергийните сметки на домакинствата и предприятията. Достъпността на енергията вече е сред основните тревоги на европейските граждани, а високите разходи се превръщат в пряко предизвикателство пред конкурентоспособността на европейската индустрия.

Нови приоритети в бюджета на ЕС

Промяна спрямо бюджета за 2021–2027 г.

Направление	Промяна спрямо бюджета 2021–2027 г.
Отбрана	+232%
Конкурентоспособност	+120%
Миграция и граничен контрол	+100%
Horizon Europe	+57%
Erasmus+	+25%
Роля на ЕС в света	+23%
Климат и околна среда	Цел: 35% от разходите по програмите

Графика: 3e-news

Новото предложение предвижда значително преразпределение на средствата в полза на стратегическите приоритети на ЕС. Най-голямото увеличение е за отбраната и конкурентоспособността.

Увеличенията отразяват новите стратегически приоритети на европейските лидери - конкурентоспособност, сигурност и отбрана, както и по-силно присъствие на Европа в света.

Същевременно Европейската комисия предлага да запази традиционните политики. Новият фонд за Общата селскостопанска политика и Кохезионната политика ще остане най-големият финансов инструмент в бюджета.

ETS и CBAM стават част от бюджетната архитектура. Една от съществените промени в предложението е включването на приходите от Системата на ЕС за търговия с емисии (ETS) и Механизма за корекция на въглеродните емисии на границите (CBAM) сред новите собствени ресурси на европейския бюджет. Те са част от пакет от пет нови източника на приходи, който

включва още цифровите услуги на големите компании, нерециклираните електронни отпадъци и тютюневите изделия. Заедно със съществуващите източници тези инструменти могат да генерират около 60 млрд. евро годишно. Предвижда се постепенно въвеждане на приходите от ETS и тютюневите изделия, за да се избегне непропорционално въздействие върху най-засегнатите държави членки.

Конкурентоспособността и енергийните разходи

В новата бюджетна рамка средствата за конкурентоспособност трябва да нараснат със 120% спрямо настоящия период 2021-2027 г. Това е едно от най-съществените увеличения в предложението, наред с ръста от 232% за отбраната. За енергоемките отрасли конкурентоспособността е неразривно свързана с цената и сигурността на енергийните доставки, достъпа до електроенергия и възможностите за технологична трансформация. Въпреки това общото предложение за бюджета не дава достатъчно яснота за разпределението на средствата между отделните енергийни приоритети. Модернизацията на електропреносните мрежи, междусистемните връзки, съхранението на енергия и електрификацията на промишлените процеси ще трябва да се конкурират за финансиране в рамките на по-широките програми за конкурентоспособност и чист преход.

Конкретните параметри в проекта за заключения на Европейския съвет обаче показват, че енергетиката има ясно място в бъдещата финансова рамка за периода 2028-2034 г. Най-пряката подкрепа за сектора е предвидена чрез Механизма за свързване на Европа (Connecting Europe Facility - CEF), чийто общ индикативен бюджет трябва да достигне 61,859 млрд. евро. От тях 21,249 млрд. евро са предназначени за енергетика. Средствата трябва да ускорят инвестициите в трансевропейските енергийни мрежи и трансграничното сътрудничество, особено в областта на възобновяемите енергийни източници. Предвидено е европейското съфинансиране да достига 50% за строителни дейности в енергийния сектор. За проекти от общ интерес обаче таванът може да бъде увеличен до 75%. В тази категория изрично са посочени инициативи за преодоляване на енергийната изолация и ограниченията в междусистемните връзки, повишаване на енергийната ефективност, защита и устойчивост на инфраструктурата и гарантиране на сигурността на доставките, включително чрез съхранение на енергия.

Другият важен инструмент е Европейският фонд за конкурентоспособност (ECF), за който е предвиден общ индикативен ресурс от 160,963 млрд. евро. От него 20,184 млрд. евро са насочени към чистия преход и индустриалната декарбонизация. Заедно с Horizon Europe и Innovation Fund трите инструмента трябва да осигурят пакет от над 380 млрд. евро по текущи цени за подкрепа на европейската конкурентоспособност по целия инвестиционен цикъл - от научните изследвания и иновациите до внедряването на технологии и индустриалните инвестиции. Този финансов модел поставя индустриалната декарбонизация в по-широк контекст.

Европейската политика вече не разглежда чистите технологии само като средство за намаляване на емисиите, а и като част от стратегията за възстановяване на производствения капацитет и намаляване на зависимостта от външни доставчици. Фондът може да подкрепя и важни проекти от общ европейски интерес (IPCEI), но при условие за национално съфинансиране. Последващите проекти, основани на резултатите от тях, ще трябва да привличат и значителни частни инвестиции. Тук обаче се откроява едно от основните предизвикателства пред енергийния преход.

Инвестициите в индустриална електрификация, нови производствени технологии и нисковъглеродни процеси няма да дадат очаквания резултат, ако електроенергийната система не може да осигури необходимия капацитет, гъвкавост и сигурност. Недостатъчните мрежови връзки, забавеното изграждане на инфраструктурата и ограниченият капацитет за съхранение могат да се превърнат в пречка дори когато финансирането за самите индустриални проекти е налично. Батериите са показателен пример. В проекта за бюджет те не получават отделен, ясно обособен финансов ресурс в рамките на енергийния пакет. Съхранението обаче е изрично включено сред дейностите, които могат да получат до 75% европейско съфинансиране, когато са част от проекти от общ интерес и допринасят за сигурността на доставките.

Съществена промяна е и намерението на Европейския съвет да ускори разрешителните процедури. В проекта за заключения Европейската комисия е приканена през първата половина на 2027 г. да представи законодателно предложение за приоритизиране и ускоряване на процедурите за инвестиции в декарбонизация и енергетика, наред с други стратегически области.

Националните и регионалните партньорски планове също ще имат значение за енергийния сектор. Според проекта те трябва да насочат 43% от съответния финансов ресурс към климатични и екологични цели. При подготовката им държавите членки трябва да вземат предвид и своите национални планове в областта на енергетиката и климата. Това отваря възможност част от европейското финансиране да бъде насочено към националните енергийни приоритети, но конкретното разпределение ще зависи от решенията на държавите членки и одобрението на плановете.

Така новата бюджетна рамка очертава няколко взаимно зависими направления: финансиране на енергийната инфраструктура, подкрепа за индустриалната декарбонизация, развитие на трансграничните връзки и възможности за съхранение на енергия.

Националните вноски остават чувствителната тема

Новото предложение цели да ограничи натиска върху националните бюджети. Средните вноски на държавите членки се очаква да нараснат от 0,80% на 0,82% от брутния им национален доход. В същото време общият размер на предложената многогодишна финансова рамка е намален с 204 млрд. евро по текущи цени, или с около 10% спрямо първоначалния проект на Европейската комисия. Това е резултат от необходимостта да се съчетаят новите стратегически приоритети с финансовите ограничения на държавите членки. За енергийния сектор това означава, че конкуренцията за европейско финансиране ще остане силна. Климатичните цели, индустриалната трансформация и енергийната инфраструктура ще трябва да се вместят в бюджет, който едновременно трябва да финансира отбраната, сигурността, миграцията и традиционните европейски политики. А значителна част от инвестициите ще изискват и национално или частно съфинансиране - фактор, който може да постави държавите с по-ограничени финансови възможности в по-неблагоприятна позиция.

Новата финансова рамка поставя енергийния преход в центъра на европейските икономически амбиции. Предвидени са конкретни средства за енергийна инфраструктура и индустриална декарбонизация, а съхранението на енергия е признато като част от сигурността на доставките. Но това все още не дава отговор на най-важния практически въпрос: дали инвестициите в мрежи, междусистемни връзки и батерии ще бъдат достатъчни, за да осигурят необходимата гъвкавост на системата и да позволят на индустрията да премине към електрифицирани производствени процеси.

Дали конкретните параметри ще бъдат приети от лидерите на Съюза, ще стане ясно съвсем скоро. 3eNews ще проследи преговорите от Брюксел и ще представи развитието им с експертен фокус върху последиците за енергетиката, индустрията и европейската икономика.

√ В Норвегия може да работят до 70-годишна възраст

Правителството на Норвегия предложи проект за пенсионна реформа, според който жителите на страната, които днес са на 30 години, вероятно ще трябва да останат на пазара на труда до около 70-годишна възраст, за да се пенсионират при условията, достъпни за сегашните поколения. Промените са насочени към адаптиране на пенсионната система към увеличаващата се продължителност на живота, съобщи Франс прес.

В момента жителите на Норвегия имат гарантирано право на пенсия за старост от 67-годишна възраст. Повечето от тях обаче могат да започнат да я получават още на 62 години, ако са натрупали достатъчно осигурителни права, макар и в по-нисък годишен размер.

Правителството на страната предлага досегашните възрастови прагове да бъдат заменени с т.нар. нормативна пенсионна възраст, която постепенно ще се увеличава с всяко следващо поколение.

Според настоящите прогнози тя ще нараства с две трети от увеличението на очакваната продължителност на живота, което се равнява на приблизително една допълнителна година на всяко десетилетие.

Така хората, родени в края на 90-те години на миналия век, ще могат да започнат да получават пенсия от около 65-годишна възраст, докато референтната възраст за пенсиониране ще достигне приблизително 70 години.

"*Живеем по-дълго и повечето от нас запазват добро здраве за по-продължителен период*", заяви министърът на труда и социалното приобщаване Керсти Стенсенг, цитирана в правителствено съобщение.

"*Затова трябва да работим и малко по-дълго, ако искаме пенсионната система да остане устойчива за нашите деца и внуци*", допълни тя.

Норвегия разполага със смесена пенсионна система, посочва АФП. Държавните пенсии се финансират на разходопокривен принцип, при който текущите осигурителни вноски покриват плащанията към настоящите пенсионери. Към тях се добавят и професионални пенсионни схеми, основани на натрупване и инвестиране на средства.

Предложеният проект предвижда също специални облекчения за хората с продължителен трудов стаж, които нямат възможност да продължат да работят до по-висока възраст. Предвидени са и подобрения в условията за хората с трайно намалена работоспособност.

Реформата е насочена към прилагането на широк политически компромис, постигнат в парламента през 2024 г. между седем партии от целия политически спектър. Целта на договорността е да се гарантира дългосрочната устойчивост на пенсионната система в условията на застаряващо население.

Предложението за повишаване на пенсионната възраст идва от една от най-богатите държави в света. Норвегия разполага с най-големия суверенен инвестиционен фонд в света, чиито активи възлизат на около 21 560 млрд. норвежки крони (2,005 трлн. евро). Фондът осигурява средства за държавния бюджет, но не е предназначен пряко за изплащане на пенсии.
Проектът вече е подложен на обществено обсъждане. Правителството планира да внесе законопроект в парламента през пролетта на 2027 г., като предвижда новите правила да влязат в сила през 2029 г., допълва АФП.

3e-news.net

√ Предупредителните сигнали на европейския енергиен пазар

В заводи в Германия все по-често има часове, през които производството на стомана просто е твърде скъпо. Германският завод за производство на стомана Feralpi избира часовете си за въз основа на цените на електроенергията. Зимните договори за търговия на едро струват около 200 евро за MWh, а предишните договори защитават потребителите само до определен момент, пише Bloomberg.

Управителят на завода Уве Райнеке, според агенцията, получава по два имейла дневно с цените на електроенергията за следващия ден. Това му помага да прецени, почти час по час, кога предприятието може да си позволи да работи. Рязкото поскъпване на енергията принуди завода, собственост на италианската група Feralpi, многократно да спира производството си тази есен, въпреки наличието на поръчки за изпълнение.

Тази сложна ситуация разкрива една сурова реалност: втората голяма енергийна криза в Европа за по-малко от пет години вече обхваща пазарите на едро. Договорите за доставка на електроенергия за всеки от следващите три месеца се търгуват на нива около 200 евро за MBтч, приблизително два пъти повече в сравнение с миналата зима. Основният виновник е добре познат: резкият скок в цените на природния газ.

Последиците далеч надхвърлят рамките на един германски стоманодобивен завод. Трайно високите разходи за електроенергия застрашават промишленото производство в цяла Европа, създават риск от засилване на инфлационния натиск и в крайна сметка могат да доведат до по-високи сметки за домакинствата. Освен това те заплашват допълнително да подкопаят конкурентоспособността на региона и да подложат на изпитание икономика, която досега показваше изненадваща устойчивост на последния енергиен шок.

Много енергоемки предприятия купуват голяма част от електроенергията си на спот пазара, което ги прави пряко уязвими при всяко повишение на цените. Заводът на Feralpi е сред тях – той разчита на електричество за захранване на пещите си, като същевременно осигурява голяма част от необходимата енергия непосредствено преди момента на доставка.

„Настоящото поскъпване е значително по-рязко от това, което наблюдавахме от лятото насам, и ни създава огромни трудности“, споделя Райнеке.

Цените на едро са тези, които енергийните дружества и индустриалните потребители плащат при закупуване на електроенергия на пазара, като договорите варират от доставка за ден напред до доставки, уговорени месеци или дори години предварително. Това позволява на някои купувачи да фиксират цените и да намалят риска от краткосрочни колебания.

Цените за доставка „ден напред“, например, отразяват моментната стойност на електроенергията и зависят от фактори като метеорологичните условия, производството от възобновяеми източници и търсенето. Договорите за по-дълги периоди отразяват и очакванията за по-широки фактори, като цените на горивата, икономическата активност и наличността на електроцентрали.

Цените на природния газ в Европа са се утроили спрямо нивата отпреди година, тъй като войната в Близкия изток ограничи глобалните доставки и засили конкуренцията с Азия. Това води до повишаване и на разходите за електроенергия, тъй като газовите централи често определят цената на едро, когато по-евтините източници не могат да произведат достатъчно енергия, за да покрият търсенето.

Цените все още са значително под екстремните пикове, достигнати по време на кризата през 2022 г., когато Европа трескаво търсеше алтернативи на руския газ. Този път опасенията са свързани не толкова с резки ценови скокове, колкото с вероятността високите разходи да се задържат през цялата зима.

Част от тежестта засега остава скрита. Десетки милиони домакинства са защитени чрез фиксирани или регулирани тарифи, а много големи индустриални потребители купуват електроенергия месеци или дори години предварително. Тези защитни механизми обаче имат срок на действие – това означава, че при подновяването на договорите, продължителните високи цени неизбежно ще се отразят на крайните потребители.

Ефектът вече започва да се усеща. Някои доставчици повишиха цените за 2027 г., като например EnBW, която от януари увеличава тарифата си за електроенергия за домакинствата с 3,3%. Тази седмица управляващата коалиция в Германия постигна съгласие за намаляване на данъка върху електроенергията през следващата година, за да смекчи удара от растящите разходи. В съседна Полша премиерът Доналд Туск заяви във вторник, че страната планира да предпази потребителите от високите цени.

Ситуацията може значително да се влоши с навлизането на Европа по-силния зимен сезон. Според BB Energy Trading Ltd, при по-тежък сценарий, ако цените на газа продължат да растат, а регионът бъде обхванат от нов период на необичайно студено време, цените по месечните договори за електроенергия могат да скочат до 300 евро.

Дори при сегашните цени напрежението се засилва. Два германски доставчика на електроенергия – Grüüün и Stromee, преустановиха доставките за своите клиенти. Това напомня за кризата от 2022 г., когато десетки по-малки доставчици на ток и газ фалираха, след като бяха застигнати от рекордно високи цени на едро.

Други също са притиснати. В Австрия енергийната компания Verbund AG съобщи, че ниското производство от водноелектрически централи я е принудило да купува скъпа електроенергия на спот пазара, което е довело до спад в печалбата със 120 млн. евро през първите девет месеца на годината. Испанският производител на неръждаема стомана Acerinox заяви, че по-високите разходи за енергия са нанесли щети на европейските му операции в размер на 16 млн. евро през последното тримесечие. Според финансовия отчет, дългосрочните договори за доставка са покривали едва около половината от нуждите на компанията от електроенергия.

Причината Feralpi да не е хеджирала голяма част от покупките си на електроенергия е, че много от клиентите ѝ правят поръчки в сравнително кратки срокове. Компаниите, които не разполагат с адекватни хеджиращи инструменти, „са изложени на риск да работят на загуба, което може да ги принуди да обмислят поне частично спиране на производството“ през тази зима, посочва Тимоте дьо Ранкур, ръководител на базираната в Париж консултантска фирма Royale Energy Solutions.

При екстремни цени електроенергията може да се окаже по-ценна за някои индустриални предприятия, отколкото стоките, за чието производство тя се използва. Според Дьо Ранкур, компании, които са си осигурили електроенергия на много по-ниски цени, сега препродават част от тези количества обратно на пазара, вместо да ги използват за поддържане на производствения процес в заводите си.

Възобновяемите енергийни източници помогнаха да се смекчи въздействието на по-високите разходи за енергия. През лятото и началото на есента рекордното производство на слънчева енергия съвпадна със сравнително ниско търсене на електроенергия. Но с намаляването на добива от слънчева енергия и нарастването на потреблението през зимата, Европа започва да разчита повече на вятърната енергия – по-нестабилен източник, чието производство може рязко да спадне по време на продължителни периоди на тихо време.

Нарастващият риск през зимата подтиква правителствата да подготвят допълнителни резервни мощности. Според проектозакон, с който Bloomberg News разполага, Германия се готви да върне в експлоатация електроцентрали, работещи с въглища и петрол, които в момента са част от енергийния резерв на страната, в случай на извънредна ситуация с доставките на природен газ тази зима.

През последните две седмици цените на електроенергията за доставка на ден напред в Германия на три пъти надхвърлиха 300 евро, а за отделни 15-минутни интервали достигнаха над 600 евро. Причината е явлението, известно на немски като „Dunkelflaute“ (период на тихо и облачно време), което доведе до спад в производството на енергия от възобновяеми източници. Подобни резки скокове в цените бяха наблюдавани и в други части на континента, както и във Великобритания.

При домакинствата промените в цените на едро обикновено се отразяват със закъснение, поради наличието на договори с фиксирани цени, стратегии за хеджиране, прилагани от енергийните компании, регулирани тарифи и правителствени защитни механизми. Тъй като тези системи се различават значително в отделните европейски държави, потребителите ще усетят ценовия шок в различен момент.

Според данни на Cornwall Insight Ltd., във Великобритания предстои значително повишение на тавана на цените на енергията през януари, като се очаква средната годишна сметка да нарасне с 26% – до 2166 паунда.

В Германия средната цена на десетте най-изгодни оферти за електроенергия се е повишила с около 33% в сравнение с периода преди началото на войната, достигайки 34,6 евроцента за киловатчас, сочат данни на сайта за сравнение Verivox. „Очакваме цените да продължат да растат“, казва енергийният експерт Торстен Щорк.

√ Кристин Лагард: Европа трябва да предотвратява заплахите, преди да станат реалност

Европа трябва да се научи да предотвратява заплахите, преди да станат реалност, вместо да чака кризите да се появят, преди да предприеме действия, заяви президентът на Европейската централна банка (ЕЦБ) Кристин Лагард във Франкфурт по време на Европейския банков конгрес в петък.

Лагард смята, че на бавно развиващите се проблеми не се обръща вниманието, което заслужават, в ранните им етапи.

„Когато събитията ни убеждават, че светът се е променил, ние действаме. Трудностите възникват, когато една криза се развива бавно“, каза тя.

Лагард, която ще се оттегли от поста президент на ЕЦБ в началото на февруари, многократно е използвала годишния форум във Франкфурт, за да насърчи европейската интеграция, откакто встъпи в длъжност през 2019 г. През 2025 г. тя заяви, че европейските страни трябва да преодолеят постоянното си колебание да предприемат мерки за икономически стимули, за да не бъдат обвинени в „безотговорност“. Европейската икономика демонстрира устойчивост на различни шокове, но експертите казват, че нейната основа трябва да бъде укрепена. Ниската производителност и слабият потенциал за растеж се посочват като ключови предизвикателства, а предложените решения включват структурни реформи и създаването на единен капиталов пазар, съобщава Bloomberg.

В петък Лагард отново предупреди за последиците от забавянето на прилагането на последната инициатива.

„Всяка година, макар че нямаме единен капиталов пазар, все повече от спестяванията ни се инвестират в чужбина и все повече от разрастващите се компании търсят финансиране извън Европа“, отбеляза тя. „Но загубите през която и да е година не са достатъчно големи, за да преодолеят съпротивата срещу промяната.“

Лагард също така подчерта, че Европа в момента разчита на достъп до чуждестранни модели на изкуствен интелект и изчислителна мощност.

Намаляването на тази зависимост „означава да се инвестира сега в изграждането на нов капацитет за защита срещу заплаха, която може никога да не се материализира“, каза тя, подчертавайки, че „цената на бездействието е много реална“.

Според Лагард най-сериозната непосредствена заплаха за световната финансова система са кибератаките, чиито възможности се подобряват значително от все по-сложните агенти с изкуствен интелект. Тази заплаха, според нея, не получава достатъчно внимание на национално ниво.

Лагард заяви също, че ЕЦБ възнамерява да разшири достъпа до своите валутни суап линии до други страни, за да защити еврозоната от външни финансови сътресения и да засили международната роля на еврото. В момента европейският регулатор има суап линии само с големи централни банки, като Федералния резерв и Китайската народна банка.

Bloomberg TV Bulgaria

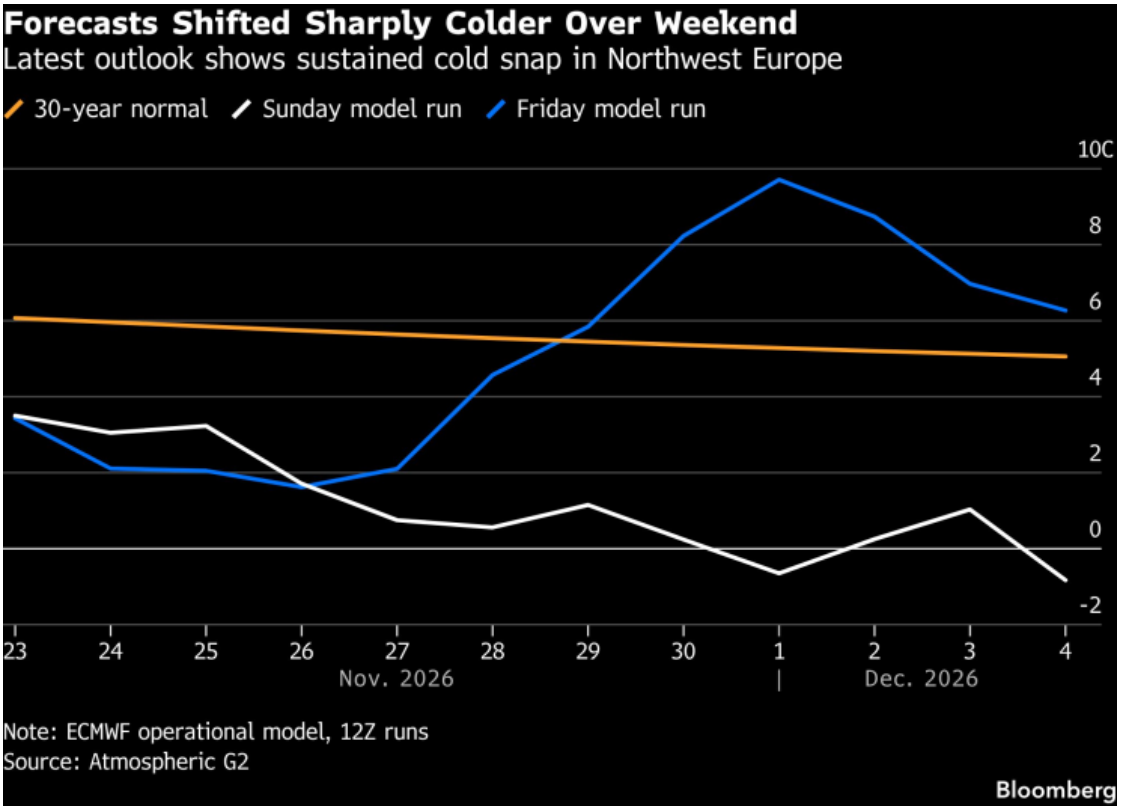
√ Цените на газа в Европа рязко се покачват след промяна в прогнозата

- Рязък скок на цените на газа: Цените на природния газ в Европа се повишиха с до 8,6% (до 96,075 евро), отбелязвайки най-големия си дневен ръст от над седмица.
- Продължително застудяване: Прогнозите за времето се промениха драстично и сочат трайно застудяване в Северозападна Европа до началото на декември, съчетано със слаб вятър, което ще ограничи вятърната енергия.
- Застрашени запаси и глобална конкуренция: Ниските нива в европейските газохранилища са под допълнителен натиск заради ограничените глобални доставки на втечнен газ (LNG) от Близкия изток и засиленото търсене в Азия.

Цените на природния газ в Европа скочиха, след като прогнозите за температурите се промениха драстично в посока надолу. Това може да окаже допълнителен натиск върху запасите, които вече са изчерпани поради прекъсвания в износа, произтичащи от войната между САЩ и Иран.

В понеделник базовите фючърси поскъпнаха с до 8,6% до 96,075 евро (105,54 долара) – най-големият дневен ръст от повече от седмица насам, което насочва пазара към трети пореден ден на повишение. Нивата в европейските газохранилища остават значително под средните за сезона, точно когато регионът навлиза в периода на пиково зимно потребление.

Преди уикенда прогнозите сочеха кратко застудяване през тази седмица, последвано от завръщане към по-топло от нормалното време. Последните актуализации на метеорологичните модели обаче показват коренно различна картина: очаква се студената вълна в Северозападна Европа да продължи до началото на декември.

Прогнозите рязко се промениха към по-студено време през уикенда | Последните данни сочат продължително застудяване в Северозападна Европа

Според данни на Atmospheric G2, през тази седмица температурите в Северозападна Европа се очаква да бъдат с около 3°C до 5°C под средните стойности за последните 30 години, а в началото на декември – с около 5°C до 8°C под нормата. Освен това, по информация на MetDesk, в началото и средата на седмицата в районите на Германия, Дания и Нидерландия се очаква по-слаб вятър, което може да ограничи производството на енергия от вятърни централи.

Напоследък се наблюдава ескалация на локални военни действия в Близкия изток, което подсказва, че проблемите с доставките едва ли ще отшумят скоро. Въпреки че износът на суров петрол от Персийския залив се възстановява, доставките на втечнен природен газ (LNG) остават ограничени, което поддържа напрежението на световния пазар.

По-студеното време в Азия през тази седмица може да засили конкуренцията за глобалните доставки на LNG. Според прогнозите, в Япония и Южна Корея, както и в Източен и Южен Китай, се очакват по-ниски от обичайните температури, след което – от средата на седмицата до началото на декември – те ще се повишат над нормалните нива.

√ Европа се справя добре, въпреки твърденията в социалните мрежи

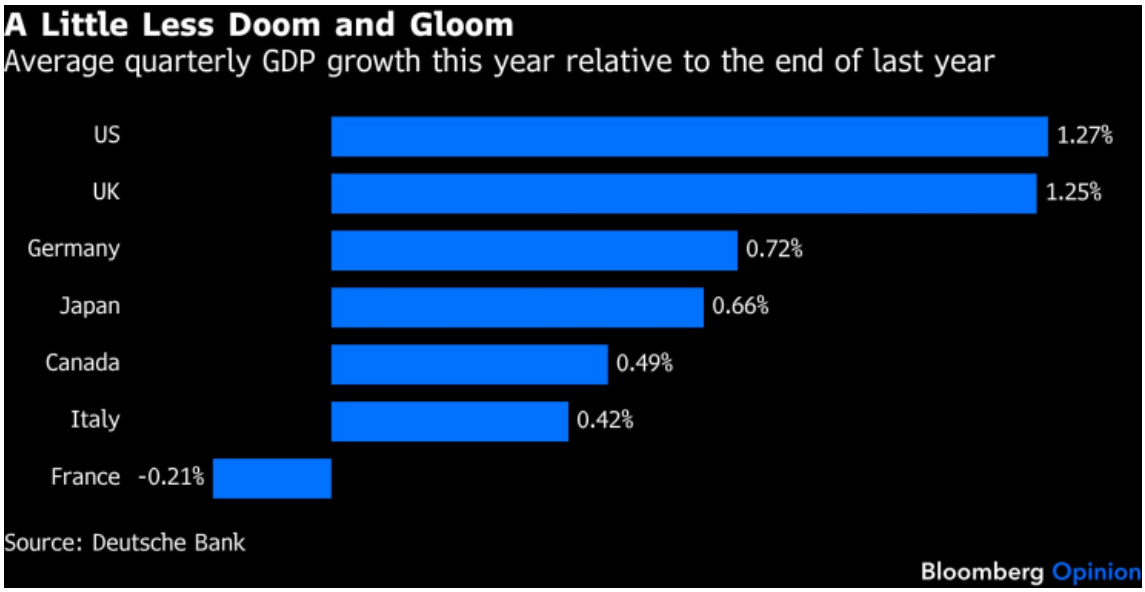
- Европейската икономика показва признаци на устойчивост, като Великобритания отчита по-силен от очакваното растеж, а безработицата във Франция неочаквано намалява
- Негативните послания за Европа, разпространявани в социалните мрежи и от американски технологични лидери, могат да подкопаят доверието на инвеститорите и да ограничат притока на капитали
- Прекомерният песимизъм възпира потреблението и инвестициите, докато ЕС се стреми да засили конкурентоспособността си и да намали зависимостта си от американските технологии

Винаги когато от Европа дойдат добри новини - да, точно от тази Европа - усещането е сякаш има грешка в Матрицата. Публикуваните миналата седмица положителни данни за растежа на британската икономика, подкрепен от изкуствения интелект и държавните разходи, накараха ръководителя на макроикономическите изследвания в Deutsche Bank Джим Рийд да отбележи, че „глобалната представа за Великобритания почти неизменно е много по-песимистична от действителността“.

Наскоро имах подобно преживяване във Франция, където на фона на поредица от кризи и магазини със заковани витрини националната статистическа служба съобщи, че равнището на безработица неочаквано е отбелязало лек спад през третото

тримесечие. Американски инвеститор, който по това време беше на посещение в Париж, ми каза, че въпреки всички проблеми на Европа представянето на региона в социалните мрежи като безнадежден случай става все по-преувеличено и пристрастяващо, особено за неговите колеги финансисти отвъд Атлантическия океан.

Тази мрачна представа, която инвеститорът нарича „Алгоритъма“, заживя собствен живот през последните две години, когато стремежът към печалба на американския технологичен елит започна да се преплита с враждебността, идваща от Белия дом.

Ръководителят на SpaceX Илон Мъск нападна европейските лидери, наричайки ги тирани, Алекс Карп от Palantir Inc. предупреди за несигурността по улиците, а главният изпълнителен директор на Meta Platforms Inc. Марк Зукърбърг описа Европа като изостанал в иновациите регион, който задушава свободата на словото.

Тези нападки привлякоха значителна част от инвестиционната общност и се превърнаха в елемент от по-широка мобилизация на армии от интернет тролове в платформата X, обединяващи движението MAGA с поддръжници на крайнодесни партии като германската „Алтернатива за Германия“ (AfD), която Мъск подкрепя.

Малко по-малко песимизъм

Среден тримесечен растеж на БВП през тази година спрямо края на миналата година. Разбира се, Европа има проблеми - и то сериозни. Когато през 2024 г. Марио Драги предупреди Европейския съюз, че го очаква „бавна агония“, ако не предприеме дълбоки реформи за повишаване на конкурентоспособността, той не го направи, за да увеличи броя на последователите си.

И както отбеляза Джим Рийд от Deutsche Bank, Великобритания също е допуснала някои сериозни стратегически грешки.

Но дори когато целта е европейските лидери да бъдат извадени от самодоволството им, съществува риск самите европейци да възприемат и повтарят откровено неверни твърдения, разпространявани онлайн.

Например, че Лондон и Париж са по-опасни от американските градове - докато в действителност САЩ имат много по-сериозен проблем с престъпленията, извършвани с огнестрелно оръжие. Или че Европа разполага с относително малко полицаи - което не е вярно. Че американските регулатори винаги прилагат по-леки правила - също невярно. Или че е невъзможно да се изгради голяма компания за местния пазар, без първо да се премине през Америка. А какво да кажем за Spotify Technology SA и Revolut Ltd.?

Това не е нещо, което може да бъде отхвърлено с насмешка като поредните интернет мемета.

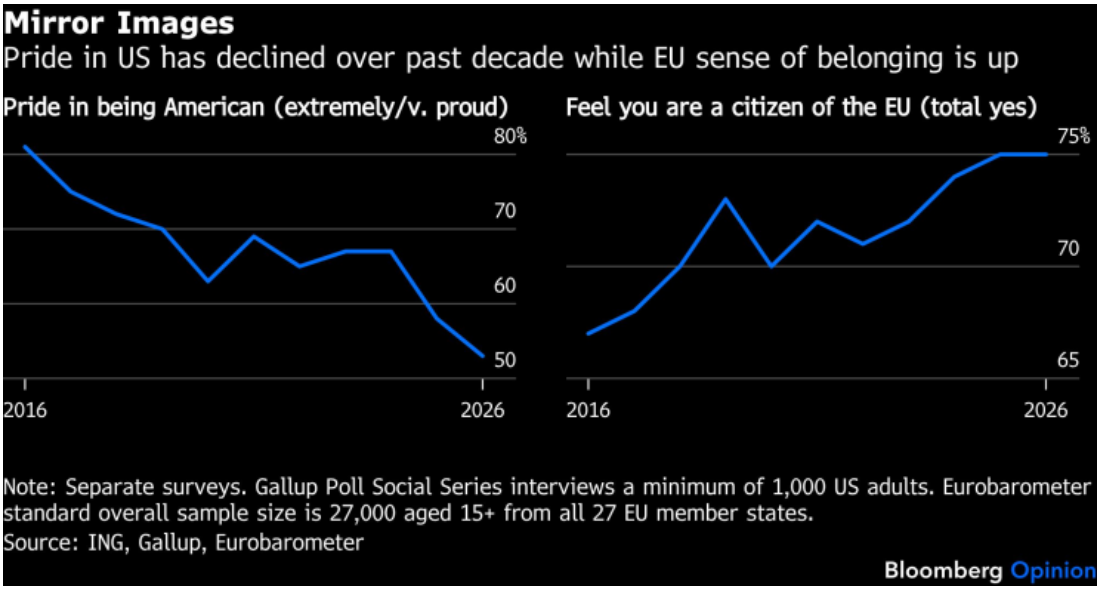
Дезинформацията, разпространявана от технологичните магнати и охотно подкрепяна от армията от тролове на Владимир Путин, може вече да оказва влияние върху икономиката и доверието на инвеститорите, което беше крехко още преди инвеститорите на облигационните пазари да започнат да броят закованите с шперплат витрини и полицейското присъствие, за да преценят последиците от протестите във Франция.

Знаем, че социалните мрежи влияят върху инвестиционните решения. Проучване на Fidelity International сред 1000 индивидуални инвеститори във Великобритания установява, че повече от половината са използвали социални мрежи, за да вземат финансово решение през последните две години.

Знаем също, че промените в настроенията, формирани от международните новини, оказват много по-силно и дълготрайно влияние върху доходността на акциите, отколкото новините, свързани с отделни държави.
Затова не е трудно да си представим, че решенията за създаване на работни места или инвестиране на капитал могат да зависят от подобни възприятия, особено когато центровете за вземане на решения се намират отвъд океана.
„В средносрочен план онези, които вече не вярват, че Европа е подходящо място за създаване на бизнес или инвестиции, вероятно ще се насочат изключително към САЩ и други региони“, предупреди Патрик Нютън от Form Ventures през 2025 г.
Оттогава станахме свидетели на решението на акселератора за стартиращи компании Entrepreneurs First да прекрати програмите си във Франция и Германия, както и на закриването на лондонския офис на гиганта в рисковото финансиране Sequoia Capital.
Макар тези решения сами по себе си да не изразяват непременно песимизъм по отношение на региона, те бяха критикувани, че затвърждават представата за слабостта на европейската екосистема.
Прекомерният песимизъм има икономическа цена, смята главният икономист на ING Марике Блом.
Тя посочва, че домакинствата стават по-малко склонни да харчат, компаниите - по-предпазливи при инвестирането, а като цяло се засилва тенденцията капиталовите ангажименти да се отлагат, докато не се появят доказателства за положително развитие.
Блом предупреждава също, че подобна нагласа може да направи политиците по-малко, а не по-смели в търсенето на решения.
В крайна сметка сегашното настроение в Брюксел изглежда представлява смесица от стремеж към суверенитет и притеснителна отстъпчивост.
Макар да се предприемат някои окуражаващи стъпки за намаляване на зависимостта на ЕС от американските технологии, същевременно се наблюдава нагласа на примирение с натиска.
Това води до ситуация, в която европейските лидери приемат търговските условия, диктувани от администрацията на Тръмп, и смекчават климатичните си правила, без да следват ясна политическа посока.

Огледални образи

Националната гордост в САЩ намалява през последното десетилетие, докато чувството за принадлежност към ЕС се засилва. Очевидно Европейският съюз има още много работа, за да направи своя пазар по-привлекателен и да увеличи вътрешните инвестиции, така че да се адаптира към един все по-рисков геополитически свят.
Но тъй като възприятията също имат значение, окуражаващо е да видим, че Марике Блом от ING публикува своеобразен алтернативен разказ, който нарича „Инвестиционната визитка на Европа“ (Europe’s Pitch Book)

По същество това е поредица от доклади за европейската икономика, които съчетават добре познатите ѝ силни страни с изненадващи факти. Например чувството за принадлежност към Европа сред европейците се засилва, докато националната гордост сред американците отслабва. Това е един от няколкото признака, че европейците вече не са склонни да бъдат постоянна мишена на негативни внушения. Трудно е да се избяга от Матрицата, но си струва да се опита.

Капитал

√ Европейските пари след 2027 г.: по-малко пари за общини и региони, за сметка на отбраната и конкурентоспособността

От началото на септември председателят на Европейския съвет Антонио Кощa има една основна мисия - постигане на компромис между държавите членки за парите в следващия програмен период, след 2027 г. Кощa обикаляше столиците на двустранни срещи с държавните глави, чертаеше червените линии, дори представи първоначално компромисно предложение, което бързо беше отхвърлено след критики за твърде големи харчове от държавите, плащащи повече в бюджета, отколкото получават.

В събота на обяд, след втора серия консултации, Кощa излезе с нов, почти окончателен вариант на позицията на Съвета. Той ще бъде съгласуван с европейските лидери тази седмица в Брюксел, а след това ще трябва да мине процедура на компромис с Комисията и Европейския парламент. Според надеждите в Брюксел финалното решение се очаква до края на годината, за да няма забавяне в парите по програмите.

Това, което е единствено сигурно към момента, са сериозните промени в самата архитектура на следващия многогодишен бюджет 2028-20234. Съвета предлага вноските от държавите ще бъдат леко занижени (0.97% от БНД, към момента са 1.1%, а изплащането на дълга по Плановете за възстановяване да се отложи), традиционните стълбове като кохезионната политика и земеделието ще бъдат преструктурирани и обединени в Национални и регионални планове по държави, заедно с парите за конкурентоспособност, сигурност и отбрана.

Повече гъвкавост между отделните пера в бюджета и повече централизация при управлението на парите от Брюксел, както и предоставяне на пари срещу реформи са сред промените, които също със сигурност остават.

"Приятелите на кохезията" - група от 17 държави от Централна, Източна и Южна Европа, сред които и България, чиито развиващи се икономики зависят в голяма степен от европейските солидарни фондове за пътища, регионално развитие и сближаване на стандарта на живот, ще се наложи да останат силно разочаровани от голямата ножица в парите за кохезия. Тя е дори по-голяма от първоначалното намаление с 20%, предложено от ЕК преди година.

За земеделците ситуацията няма да е толкова болезнена, колкото бяха първоначалните притеснения.

Като цяло, съкращенията ще доведат до намаляване на размера на бюджета с 204 млрд. евро, или 10.2%, спрямо първоначалното предложение на комисията (от 1.7 млрд. предложени от ЕК до 1.5 млрд евро от държавите членки). Планът вече беше приветстван като "първа стъпка" от германския канцлер Фридрих Мерц, който призова дори за допълнителни съкращения.

Достъпът до увеличения ресурс за конкурентоспособност и отбрана ще бъде новото голямо предизвикателство

Кощa изпрати кохезията в коша

През юли 2025 г. Европейската комисия предложи 20% намаление спрямо сегашния програмен период (или 218 млрд. евро) за най-слабо развитите региони. В актуалното предложение на Съвета този гарантиран минимум е свит с още близо 8 млрд. евро.

Повече гъвкавост между отделните пера поставя средствата за мостове, магистрали и тунели в пряка конкуренция със субсидиите на земеделските стопани. Към това правилото за гарантиран буфер при природни бедствия, екстремни явления и кризи от поне 10% процента от средствата в националните планове, допълнително ще напрегне кметовете по места.

"Планът неприемлив за Европейския парламент и не може да послужи като основа за нашето съгласие. Предложените съкращения връщат преговорите назад", написа главният преговарящ за бюджета от името на Европарламента румънецът Зигфрид Мурешан.

Интересно е предложението на Съвета за промяна **на правилото n+1, което става n+2**. Така на практика държавите ще разполагат с още 12 месеца допълнително време да изпълнят програмите си, преди безплатните пари да се върнат обратно в Брюксел и да бъдат окончателно загубени.

“България защитава позицията си за запазване на централната роля на кохезионната и общата селскостопанска политика в рамките на новата Многогодишна финансова рамка. В същото време активно защитаваме отпадане на правилото за автоматично освобождаване n+1, което би довело до риск от загуба на средства особено в началото на периода на изпълнение, тъй като би съкратило изключително много времето за реализация дори и на трудните обекти в инфраструктурния сектор. - Атанас Пеканов**,** вицепремиер пред "Капитал"

Докато Европейската комисия залагаше защитен пакет от 302 млрд. евро за фермери и рибари (заедно с удвоен селскостопански резерв от 900 млн. евро годишно), в проекта на Съвета директната базова подкрепа за доходите в земеделието е фиксирана на минимум 261 млрд. евро, допълнена от най-малко 3.5 млрд. евро за сектора на рибарството.

Общите настроения в Брюксел обаче са, че фермерите ще останат компенсирани и няма да усетят драстични намаления. Съветът предвижда още поне 10% от останалите мерки в националните планове да бъдат насочени към земеделски интервенции, запазвайки субсидиите за доходите на земеделците относително защитени от драстични съкращения.

Милиарди за конкурентоспособност, отбрана и сигурност

Втората голяма колона в бюджета концентрира стремежа на ЕС да отговори на геополитическите сътресения и да съживи европейската индустрия. Таванът на ангажиментите тук достига 437.683 млрд. евро.

Увеличаваме финансирането за конкурентоспособност със 120%, за отбрана с 232%, удвояваме финансирането за държавите членки за управление на миграцията и контрол на границите, и увеличаваме финансирането за утвърждаване на ролята на Европа в света с 23%. - Антонио Кощa, председател на Съвета на ЕС

Централният инструмент в това перо ще бъде новосъздаденият Европейски фонд за конкурентоспособност (ECF) с ориентировъчен бюджет от 16 млрд. евро. Проблемът при него е, че парите няма да са разпределени в портфейли за държавите, а ще се кандидатства на конкурентен принцип и с международни консорциуми. Нещо, с което българският бизнес ще трябва да се научи да прави през следващите седем години.

Заедно с програмата за научни изследвания "Хоризонт Европа" и Фонда за иновации, този общ пакет за технологично и индустриално лидерство ще надхвърли 380 млрд. евро по текущи цени. Към него се добавя и механизъм за бюджетни гаранции през InvestEU с капацитет до 75 млрд. евро, целящ привличането на частен капитал.

"Подкрепяме ускореното постигане на съгласие по Многогодишната финансова рамка, което обаче да не бъде за сметка на качеството. Бъдещият бюджет трябва да отговаря на новите предизвикателства и приоритети - конкурентоспособност, свързаност, отбрана и сигурност и стратегическа автономия - но мястото им в новата рамка не бива да бъде за сметка на "старите" политики. В този смисъл виждаме нужда и от акцент върху ключовата роля на регионите от източната граница на ЕС, включително тази на Черно море, и отчитане на реалните им нужди в рамките на настоящата динамична геополитическа обстановка", коментира пред "Капитал" вицепремиерът Атанас Пеканов.

Данък върху технологичните гиганти и тютюна

Един от най-спорните въпроси в преговорите остава откъде ще дойдат парите за финансиране на този бюджет, без да се налага драстично увеличаване на националните вноски.

За да преодолее съпротивата на страните платци, Антонио Кощa лансира въвеждането на данък върху дигиталните услуги (Big Tech). Предложението на Съвета предвижда годишна вноска от 3% върху нетния оборот от онлайн реклама, дигитални платформи/посредничество и монетизиране на потребителски данни за компании, чийто годишен оборот надхвърля 50 млн. евро в ЕС и 750 млн. евро в световен мащаб. Този данък е насочен предимно към американските технологични гиганти като Google и Meta и приходите от него се оценява на около 5 млрд. евро годишно. Кощa залага на тази мярка като алтернатива на първоначалната идея на Комисията за широк корпоративен данък върху европейския бизнес (CORE), срещу който Германия остро възрази.

Докато държави като Италия, Франция и Испания подкрепят общоевропейския дигитален данък, а Германия смекчава тона си, страни като Ирландия - европейският дом на технологичните гиганти, предупреждават за риск от нова търговска война със САЩ.

Пакетът на Съвета за нови собствени източници включва още национална вноска от 15% върху количествата тютюн и тютюневи изделия (с плавно въвеждане от 5% за по-чувствителните икономики), вноска от 2.25 евро за килограм несъбрано електрическо и електронно оборудване; заделяне на 30% от националните приходи от търговията с емисии за бюджета на ЕС (с гратисен период за страните от Модернизационния фонд); 100% от приходите от въглеродния данък върху вноса да постъпват в европейския бюджет и данък върху криптоактивите.

Този компромисен пакет показва, че битката за следващия бюджет на ЕС вече не е просто счетоводен спор за числа, а фундаментален сблъсък за това дали Европа ще остане континент на вътрешното сближаване, или ще се превърне във фискален съюз на сигурността и високите технологии.

Cross.bg

√ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

в. 24 часа - От косата до колата, от ремонта до наема: животът в София 2 пъти по-скъп

в. Труд - Всеки седми българин с ТЕЛК

в. Телеграф - 132 деца се пребиха с тротинетки

Водещи заглавия на вътрешните страници

в. 24 часа - Колективното отопление в София тръгна с гордост, 71 години по-късно е в ремонти или пред фалит

в. 24 часа - 16 хил. пенсионери ограничени от тавана. За първи път от 5 г. се намериха € 17 млн. за увеличение

в. Труд - Смъртта на пътя задминава 2025 г.

в. Труд - Студ и лед от днес по пътищата

в. Телеграф - Новият ВСС е готов, но чака съдебен финал

в. Телеграф - Изкупихме ваксините в Северна Гърция

Водещи интервюта

в. 24 часа - Любомир Кючуков: В Китай Си, Путин и Тръмп очертаха свят на силата, а Европа отсъства не от срещата, а от геополитиката

в. Труд - Димитър Гърдев: Китай е големият печеливш от срещата в Шънджън

в. Телеграф - Директорът на Първа английска Александър Чакмаков: Докато парите следват ученика, ще има фантоми

Водещи анализи

в. 24 часа - Може ли ИИ да възкреси мъртвите? Може, но не бива

в. Труд - Ефектът от мерките за приходи в бюджета е 1.93 млрд. евро

в. Телеграф - Ваксини няма, грипът е тук

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2026 г. до днес може да намерите на адрес: https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm *В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.*